

**โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาตามแนวพระราชดำริ  
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจังหวัดน่าน**

**1. หน่วยงานรับผิดชอบ**

1.1 หน่วยงานหลัก      ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ตำบลภูฟ้า อำเภอปัว จังหวัดน่าน

1.2 หน่วยงานบูรณาการ    สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

**2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์**

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

2.3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรและแผนงานงบประมาณปี 2565

: ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

: แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

**3. หลักการและเหตุผล**

อำเภอปัวและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่เป้าหมายหนึ่งที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเลือก ด้วยทรงตระหนักถึงสภาพป่าที่เสื่อมโทรม และถูกทำลายอย่างรวดเร็ว และยังเป็นพื้นที่ต้นน้ำน่าน ประกอบกับสภาพภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูง สลับซับซ้อนทำให้ราษฎรขาดโอกาสทั้งเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นภายหลังจากที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมราษฎรและทอดพระเนตรบ่อเกลือสินเธาว์ ณ บ้านบ่อหลวง อำเภอปัว เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 จึงมีพระราชดำริให้สำนักงานโครงการส่วนพระองค์ฯ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอันดับแรก แล้วจึงขยายไปยังศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และทรงขยายงานพัฒนาด้านอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของเด็กทั้งสองอำเภอ ดังนั้นในเวลา ต่อมางานโครงการพัฒนาต่างๆ ในพื้นที่ทั้งสองอำเภอ จึงมีชื่อเรียกรวมกันว่า “โครงการภูฟ้าพัฒนาตาม พระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ร่วมสนองพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราช เจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน มีหนังสือถึงเลขาธิการ ส.ป.ก. ขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ ภายใต้อำนาจ 3 กิจกรรม สำคัญ คือ 1) ดำเนินการรังวัดแปลงที่ดินรายแปลงเพื่อจำแนกสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลงให้เกษตรกร ผู้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ 2) สืบสวนหลักฐานข้อมูลการถือครองที่ดินรายแปลง การทำ ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรเพื่อวางแผนและพัฒนา ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3) ดำเนินการสำรวจ ขอบเขตของพื้นที่โครงการ นับตั้งแต่เริ่มโครงการ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการสำรวจรังวัด จัดที่ดินรายแปลงให้แก่ เกษตรกรจำนวน 127 ราย เนื้อที่ 1,200 ไร่ และสืบสวนหลักฐานข้อมูลรายบุคคล ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจพบว่า

เกษตรกรมีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม ทำประโยชน์ไม่เต็มแปลง ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ ประกอบกับเพื่อสนองพระราชปณิธานของพระองค์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูงและใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนา ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎรและพื้นที่บนที่สูง เป็นศูนย์รวบรวมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องด้านการตลาด พัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ส.ป.ก. จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการร่วมสนองพระราชดำริต่อภายใต้โครงการ “โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดน่าน” เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่โครงการมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

#### 4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูงและใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาต่อไป
- 4.2 เพื่อการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎร

#### 5. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เกษตรกร จำนวน 40 ราย ร่วมคัดเลือกกับศูนย์ภูฟ้าพัฒนา

#### 6. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ทรงงาน จำนวน 1,200 ไร่ ณ อำเภอบ่อเกลือ และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

#### 7. หลักเกณฑ์/เงื่อนไข

- 7.1 การคัดเลือกพื้นที่อยู่ในพื้นที่ทรงงาน จำนวน 1,200 ไร่ ที่จัดสรรที่ทำการเกษตรให้แก่เกษตรกรในอำเภอบ่อเกลือและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
- 7.2 การคัดเลือกเกษตรกร
  - 1) เป็นเกษตรกรในโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา
  - 2) ผ่านการคัดเลือกจากศูนย์ภูฟ้าและส.ป.ก. เข้ารับการส่งเสริมจำนวน 40 ราย
- 7.3 การดำเนินงาน แผนงานและการดำเนินการเป็นไปตามมติและความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดน่าน และกรอบแนวทางการดำเนินงาน (ด้านการเกษตร) โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ ปี 2563 - 2568

#### 8. วิธีดำเนินงาน

- 8.1 ร่วมกับศูนย์ภูฟ้าพัฒนา และคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดน่านจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 8.2 ร่วมกับศูนย์ภูฟ้าพัฒนาคัดเลือกเกษตรกรเพื่อเข้ารับการส่งเสริมองค์ความรู้ จำนวน 40 ราย และคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 1 ราย
- 8.3 จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน เช่น รายได้ ต้นทุนการผลิต ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ

8.4 จัดฝึกอบรมส่งเสริมองค์ความรู้ หลักสูตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิตในแปลงตนเอง จำนวน 40 ราย ผ่านศูนย์ภูฟ้าพัฒนา

8.5 สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรต้นแบบด้านการทำเกษตรผสมผสาน จำนวน 1 ราย

8.6 สนับสนุนปัจจัยการผลิตหลังฝึกอบรม จำนวน 40 ราย

8.7 ติดตามผลการดำเนินงานผลการใช้จ่ายเงินอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน เพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน

8.8 รายงานแผนงาน/ผลงาน และรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้กับ กปร. ในระบบ Google Sheet

8.9 ประเมินผลเชิงปริมาณและคุณภาพในช่วงไตรมาสที่ 4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน โครงการ/และเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

8.10 เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารงานโครงการ/ผลสำเร็จของเกษตรกรในช่องทางต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ เอกสาร เป็นต้น

8.11 พัฒนาศักยภาพเกษตรกร/เจ้าหน้าที่

## 9. ตัวชี้วัด

9.1 เชิงปริมาณ: เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมตามแนวพระราชดำริ 40 ราย

9.2 เชิงคุณภาพ: ร้อยละ 60 ของครัวเรือนเกษตรกรนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพ

9.3 ผลสัมฤทธิ์ : รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

## 10. งบประมาณ

881,700 บาท

## 11. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2564 - 30 กันยายน 2565

## 12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

12.1 เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน และมีแนวทางการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

12.2 เกษตรกรมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกรและพื้นที่บนที่สูง

12.3 เกษตรกรในพื้นที่ทรงงานและพื้นที่ใกล้เคียงโครงการมีต้นแบบในด้านการทำเกษตรผสมผสาน